

Humanistisk Ungdom

Postboks 6744 St. Olavs plass 0130 Oslo

Oslo, 29. oktober 2007

Vår ref. lph/831

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Høringsuttalelse - Formålsparagrafer for barnehagen og opplæringen

Da departementet ønsker å gi flest mulig anledning til å avgi uttalelse om formålsparagrafene for barnehagen og opplæringen, har vi i den nyopprettede organisasjon Humanistisk Ungdom besluttet at vi ønsker å uttale oss. Våre medlemmer er livssynsbevisst ungdom i alderen 15-26 som har grunnopplæringen friskt i minne, eller som fremdeles går på skolen.

Vi ønsker velkommen dette kjærkomne arbeidet for å modernisere formålsparagrafene. Vi vil i hovedsak komme med betraktninger omkring verdigrunnlaget i forslaget, både i barnehagen og opplæringen.

Generelt

De foreslåtte formålsparagrafene er for det meste godt formulert. Vi er meget fornøyd med at skolens og barnehagens gjeldende kristen-opprettende formål ikke er med forslagene til nye formålsparagrafer. Eventuell opplæring til tro er det foreldrene som må ta seg av, ikke offentlige fellesinstitusjoner. Barnehagen og opplæringen kan (som Bostad-utvalget påpeker) selvsagt ikke være verdinøytral, men *skal* være livssynsnøytral.

Det er av stor betydning at skolene og barnehagene ikke lengre skal kunne vise til formålsparagrafen sin for å legitimere skolegudstjenester og annen evangelisk-luthersk misjonering i disse viktige fellesinstitusjonene, slik det har funnet sted under de gjeldene formålsparagrafene.

Religioner og livssyn i barnehagen og opplæringens formålsparagrafer

Det er fremdeles uklart for oss hvorfor religion og livssyn er foreslått å få en særskilt plass i barnehagen og opplæringens formålsparagraf. Formålsparagrafene trenger ikke ta utgangspunkt i religioner og livssyn. Utvalget presenterer selv situasjonen i Danmark, Sverige og Finland, hvor det ikke er noen referanse til religion generelt eller kristendom spesielt i formålsparagrafene (NOU 2007:6 s. 16). Det er for oss ikke godt nok begrunnet hvorfor det bør være annerledes i Norge. I opplæringen skal religioner og livssyn selvsagt være temaer, i undervisningen i det som i dag er KRL og i norsk og samfunnsfag. Men det er nettopp her disse emnene hører hjemme, ikke som en av flere elementer i formålet for hele opplæringen.

Utvalget reflekterer dessverre ikke videre omkring dette, og tar for gitt at det skal være et uttalt verdigrunnlag, og at dette skal ta utgangspunkt i organisert religion. Til og med uttrykkes dette tidlig som premiss for det videre arbeidet, og det blir forhåndsbestemt at dette skal nevnes i formålsparagrafenes første eller andre avsnitt! Vi legger merke til konsekvensen av dette, at kristendommen i utvalgets konsensusinnstilling fremdeles nevnes særskilt og gis forrang, selv om de som tror på en gud i Norge i dag også er en minoritet (A-magasinet 12. februar 2006). Øvrige religioner og livssyn nevnes sekundært. Utvalget bedyrer at det ikke skal oppfattes slik, og at de skal være likestilt. Men hvorfor er det da behov for å nevne kristendom spesielt?

Tolkningen av dette vil nok ikke bare for oss være at kristendommen gis forrang ó det er formålsparagrafen og ikke utvalgets utredning fremtiden vil forholde seg til. Dersom det menes at

ulike livssyn og religioner skal ha samme status i verdigrunnlaget, må man ikke formulere paragrafen på tvers av dette! En ny tekst i disse paragrafene kan ikke være avhengig av tanker som ligger «mellom linjene». Det vil være veldig synd om en slik grundig gjennomgang som nå er foretatt, ikke fører til en reell livssynsnytralitet i formålene.

Humanistisk Ungdom foreslår derfor at Departementet stryker alle referansene til kristendom, livssyn og religion i formålsparagrafene. Dette ville samsvare med primærstandpunktet til utvalgets flertall.

Begrepsbruk og entydighet

Det er uklart om begrepet «humanistiske» i forslaget peker til det humanistiske livssyn eller noe annet. Og det er også uklart hva som ligger i begrepet «kristen». Kristendommen favner hundrevis av forskjellige retninger, og kan ikke sies å være entydig. Dersom kristendom først skal være særskilt nevnt, får man heller være ærlig og fortelle hvilken type kristendom man viser til, ikke tåkelegge lovteksten med et slikt ullent begrep. Fra et norsk synspunkt vil kanskje kristendom være synonymt med den dominerende evangelisk-lutherske kristendommen, men spesielt ved oversettelser eller presentasjon av formålsparagrafene i andre kulturer eller land, vil begrepet «kristendom» oversettes i den kulturelle konteksten hos den som får dette presentert, og kan da tolkes som f.eks. ortodoks eller katolsk, eller en annen retning.

Det overrasker at utvalget presenterer en slik uklar begrepsbruk, spesielt siden de selv hevder at entydige begreper skal ha vært et premiss i arbeidet. «Likeverd» er et annet begrep som fort blir uklart, når man knytter det til ulike religioners forståelse. Hvordan kommer likeverd mellom homofile og heterofile f.eks. til uttrykk i kristendom og islam? Det er gjennomgående synd om ulike religioners forskjellige konservative eller liberale tolkninger kan få legge hver sine premisser for formålenes verdigrunnlag. For vi er nødt til å påpeke at religioner er nettopp den type tolkningsramme som utvalget i punkt 2.5.3 advarer mot!

Humanistisk Ungdom mener det ville være mer naturlig å knytte de uttrykte verdiene direkte opp til menneskerettighetene, som er et internasjonalt anerkjent, felles utgangspunkt som ikke er avhengig av religiøse tolkningsrammer, slik de fremlagte forslagene nå legger opp til.

Konsekvenser

Dersom det foreliggende forslaget blir vedtatt i tråd med utvalgets forståelse, må vi påpeke at det nødvendig med avvikling eller markant endring av læreplanen i KRL for at undervisningen i tro, livssyn og etikk skal være i samsvar med det nye formålet. Vi er kjent med at det er igangsatt arbeid med revidering av KRL-faget, og kommer gjerne med innspill i den prosessen.

Konklusjon

Vi ønsker først og fremst å gi sterk støtte til primærstandpunktet fra utvalgsmedlemmene Baumann, Chaudhry, Hornslien, Mile, Renberg, Sinding Aasen, Valen og Øzerk.

Utvalgets konsensusinnstilling har åpenbart rom for forbedringer, men forslagene likevel meget godt sammenlignet med de gjeldende formålsparagrafer. Dessverre kommer ikke konsensusinnstillingen «helt i mål» når det gjelder å ta livssynsmangfoldet i Norge på alvor. Det er synd om en slikt omfattende revidering ikke klarer å ta dette innover seg i denne omgang, da vi frykter at formålene kan bli stående med feil og uklarheter i lang tid fremover.

Vennlig hilsen,

Lars-Petter Helgestad
Leder av Humanistisk Ungdom

Siri Engen
nestleder i Humanistisk Ungdom